

Titulació	Tipus	Curs
Humanitats	OT	3
Humanitats	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Dafne Muntanyola Saura

Correu electrònic: dafne.muntanyola@uab.cat

Equip docent

Jordi Tena Sanchez

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Assignatura optativa, no té prerequisits.

Objectius

Neither highbrows nor lowbrows nor midbrows, but elastic-brows.

George Orwell

L'aproximació sociològica més famosa a la cultura popular occidental és la crítica a la "cultura de masses". Tot i que els conceptes de "societat de masses" i "cultura de masses" venen de més lluny, no prenen la importància cabdal que tenen per a l'anàlisi de la cultura i la societat fins els anys trenta del segle passat. I no es consoliden fins passada la segona Guerra Mundial. Els protagonistes ho són de dues menes ben diferents. En primer lloc, intel·lectuals de l'èlit cultural nord-americana i europea reprenen amb força la crítica, iniciada el segle XIX, que es basa en la percepció d'un món modern que ha diluït les institucions socials secundàries entre la massa de ciutadans individuals i les estructures centralitzades del poder. En segon lloc, membres destacats de l'Escola de Frankfurt, creuen que l'individu, en la "societat de masses", esdevé alienat i isolat, convertint-se en políticament susceptible de ser manipulat pel líder autoritari de torn i culturalment anul·lat per la manipulació de la maquinària de la "indústria cultural". Coincidint amb la consolidació de la societat de consum, el debat s'ha enriquit amb noves aportacions i noves crítiques a partir del referent definit per l'anàlisi de la producció i consum cultural.

L'objectiu general del curs es senzill: definir i comprendre com els termes producció i consum cultural s'empren en contextos quotidians, en els mitjans de comunicació, i també en els entorns literaris i acadèmics. Es tractarà de:

- 1) Adquirir i dominar alguns dels conceptes i teories fonamentals per a l'estudi de la cultura consumida per la majoria, facilitant-ne així l'anàlisi comprensiva.
- 2) Discutir, dissecar i criticar textos, videos, imatges i altres mitjans de comunicació que parlen dels conceptes centrals del curs sobre pràctiques, gustos i judicis culturals.
- 3) Fer la construcció d'un objecte de recerca sobre consum i producció cultural. Compararem pràctiques i discursos en la cultura actual, i ho farem a partir de l'observació i d'anàlisi de la comunicació real i virtual.
- 4) Posareu en pràctica dues competències pròpies de la sociologia: La consolidació d'una bona pregunta teòrica per enfocar una recerca comparativa, més enllà dels prejudicis i del discurs dominant; i el manteniment d'una actitud reflexiva en el moment de l'observació d'uns escenaris de pràctiques culturals reals.
- 5) La creació d'una fitxa d'observació i un guió d'entrevista per recollir la informació que necessiteu, analitzar-la i presentar-la de forma atractiva, seleccionant exemples càlids i interessants en el moment de la presentació final.
- 6) Completar un treball de recerca en equip, bàsic per poder investigar qualitativament, de manera intersubjectiva i reflexiva.

Competències

Humanitats

- Identificar els processos històrics en què s'inscriu la cultura contemporània.
- Interpretar la diversitat social i cultural.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar críticament experiències, materials i propostes.
2. Comparar la lectura dels fenòmens culturals des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya.
3. Definir els conceptes sociològics que interpreten els fenòmens culturals.
4. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
5. Explicar les interpretacions socials de la cultura d'acord amb els enfocaments de la teoria sociològica.
6. Reconèixer les bases de dades bibliogràfiques més idònies per obtenir les fonts sobre un tema determinat.
7. Relacionar els debats entorn dels enfocaments de la teoria sociològica, referits a la cultura i el context històric en el qual han sorgit.
8. Treballar en equip respectant les diverses opinions.

Continguts

Temes del curs

1. El lloc des del qual tractarem la qüestió: La perspectiva sociològica.
2. Els conceptes centrals: producció i consum de cultura. Pràctiques i discurs.
3. Teoria cultural: cultura de masses i cultura popular.
4. Les regles de l'art i la indústria cultural.
5. L'estat, el mercat econòmic i el mercat dels béns simbòlics.
6. Aproximació comprensiva al consum cultural des d'una sociologia del gust.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe teòrica	20	0,8	2, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Presentacions orals de les entregues i del treball final grupal	2	0,08	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8
Seminaris de discussió de textos	8	0,32	1, 2, 3, 5, 7
Tutories	3	0,12	8
Tipus: Autònomes			
Elaboració del treball grupal tutoritzat	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Lectura de textos i ampliació	8	0,32	1, 2, 5, 6, 7
Organització d'apunts i material de classe	5	0,2	1, 2, 3, 5, 6, 7
Recerca d'informació bibliogràfica, hemerogràfica i a Internet	8	0,32	1, 2, 5, 6, 7, 8

Com que es tracta d'una assignatura d'avaluació continuada, cal una assistència constant (mín un 80% de les classes). S'avaluarà la participació regular i activa en les sessions de classe i la feina feta amb les lectures. En relació a aquestes últimes caldrà presentar dues preguntes sobre les lectures a cada sessió de seminari. A més, es potenciarà la participació activa a classe amb entregues parcials per part des i les alumnes que culminarà en un treball en equip.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Elaboració preguntes crítiques sobre les lectures individuals	30	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 7
Entrega fitxa d'observació i guió d'entrevista treball grupal	15	10	0,4	2, 3, 5, 7
Notas de camp individuals	15	15	0,6	1, 5
Treball grupal escrit	40	36	1,44	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8

Com que es tracta d'una assignatura d'avaluació continuada, cal una assistència constant (mín un 80% de les classes). S'avaluarà la participació regular i activa en les sessions de classe i la feina feta amb les lectures. En relació a aquestes últimes caldrà presentar dues preguntes sobre les lectures a cada sessió de seminari. A més, es potenciarà la participació activa a classe amb entregues parcials individuals i grupals per part des i les alumnes que culminarà en un treball en equip escrit i oral.

Cal presentar-se a totes les entregues, les individuals i les grupals. Si aquestes no es compleixen o no s'arriba a un mínim de 4, l'assignatura es considerarà suspesa. Es considerarà un alumne com a "no avaluable" (antic "no presentat") només en els casos que l'estudiant comunicui a la professora que deixa la classe les dues primeres setmanes de l'assignatura, o bé si s'han complert totes les entregues amb més de 4 menys una.

US PERTINENT DE LA IA

L'estudiant signa una declaració d'honestedat en matricular-se i es declara autor/a únic/a del seu TFG. Cal tenir en compte que el coneixement acadèmic es basa en ser capaços de comprovar la traçabilitat de les dades i de les fonts teòriques emprades. Per tant, l'ús d'IA NO ES CONSIDERA PERTINENT en les etapes de construcció teòrica, tant per l'estat de la qüestió com pel marc teòric i el context, ni en la construcció de la pregunta de recerca, objectius, construcció del model d'anàlisi i de les hipòtesis, diagnòstics, recollida i construcció de dades, interpretació de dades i redacció de resultats i conclusions. Sí QUE ES CONSIDERA PERTINENT per trencar el gel i començar a escriure, com a corrector formal de textos, per fer resums, correcció de codi i anàlisi de dades, cercador i revisió formal de referències bibliogràfiques.

L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica.

El plagiat total o parcial en les evidències lliurades i l'ús indegut de l'IA implicarà un 0 en l'evidència lliurada i un 0 de l'assignatura si es reitera.

Aquells alumnes que s'acullin a l'Avaluació Única hauran de lliurar totes les evidències el dia marcat per l'examen de l'assignatura. Caldrà que ho comuniquin a la professora les dues primeres setmanes del curs.

Al moment de comunicació de les qualificacions dels elements d'avaluació de l'assignatura se'n comunicarà el procediment i terminis de revisió.

* Les preguntes de seminari s'han d'entregar a classe, i les entregues del treball el dia marcat al programa. NO S'ACCEPTERAN ENTREGUES SENSE NOM O FORA DE TERMINI.

* El plagiat és un delicte i una presa de pèl. Plagiar les idees o les frases d'algú sense citar de forma directa o indirecta comporta SUSPENDRE L'ASSIGNATURA.

* Dediqueu temps i diners a venir a classe. Per tant, l'ús del mòbil, de l'ordinador, de la tablet i d'altres dispositius electrònics a l'aula no està permès.

o En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a

una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es

qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA BÀSICA OBLIGATÒRIA

1. LA MIRADA SOCIOLOÒGICA Muntanyola-Saura, D., & del Val Ripollés, F. (2024). La mirada desconfiada: el arte en la sociología. Encrucijadas. Revista Crítica De Ciencias Sociales, 24(1), p2401. Recuperat a partir de <https://recyt.fecyt.es/index.php/encrucijadas/article/view/108048>
2. LES CONDICIONS SOCIALS DE LA CULTURA Rosenblum, Barbara. (1978). A sociology of photographic styles. In *Photographers at Work*. New York: Holmes & Meiers.
3. SOCIOLOGIA DE L'ART Varela, Julia y Alvarez-Uria, Fernando. (2008). Reflexiones finales, *Materiales de sociología del arte*. Madrid: Siglo XXI.
4. LA FORMA DE LA INTERACCIÓ COM A CULTURA Simmel, George. (1908/2001) Sociología de la comida y El individuo y la libertad. *El Individuo y la libertad : ensayos de crítica de la cultura*. Barcelona : Península.
5. ART I CANVI SOCIAL *Manifestos avantgardistes*

a) Manifest del futurisme de Marinetti (1909) <http://www.xtec.cat/~malons22/personal/manifestos.htm>

b) Manifesto della Donna futurista. Risposta a F. T. Marinetti Manifest de les dones futuristes de Valentine de St Point (1912)

c) Contra els poetes amb minúscula: primer manifest català futurista de Joan Salvat Papasseit (1920) Bancroft Library, UC Berkeley <https://catalog.hathitrust.org/Record/101845377>

d) Manifest Groc de Dalí et al. (1928) <http://filcat.uab.cat/gelcc/modern/textos/mod106.pdf>

6. CULTURA DE MASSES I ALTA CULTURA Eco, Umberto (1968/ 2006). Introducció. *Apocalípticos e integrados*. Barcelona: Tusquets.

Woolf, Virginia. (October 1932, Unsent) "Letter to the editor of the "New Statesman".

7. BOURDIEU I EL CAMP CULTURAL Heinrich, Nathalie (2017). Bourdieu's culture. *Bourdieu in Question: New Directions in French Sociology of Art*, 130: 41-70.
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/uab/detail.action?docID=5570597>

8. LA PRODUCCIÓ ARTÍSTICA Moulin, Raymonde (2017) "The Museum and the Marketplace: The Constitution of Value in Contemporary Art." *Bourdieu in Question*. 130: 41-70
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/uab/detail.action?docID=5570597>

9. LES INDUSTRIES CREATIVES McRobbie, Angela (2015). A Good Job Well Done? Richard Sennett and the New Work Regime. *Be Creative*. London: Polity.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA PEL TREBALL GRUPAL

TEXTOS TEÒRICS

Ariño, A. (1997). La sociología de la cultura. Barcelona: Ariel. (Capítols Lasteorías de la cultura de masas i Las audiencias activas) a Moodle

Becker, Howard. (1995/2009). El poder de la inercia, Apuntes de investigación del CEYP, 15: 99-105.

Bourdieu, Pierre. (1979/2010) El sentido social del gusto. Elementos para una sociología de la cultura. Buenos Aires: SigloXXI. (Consumo cultural)

Benjamin, Walter. (1936/1993). L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica. Barcelona: Edicions 62.

Calvino, Italo (1993). "Lavventura di un fotógrafo" a Gli Amori Difficili. Milano : Arnoldo Mondadori. Los amores difíciles. El Aleph.

Gramsci, Antonio. (1948/2017.) "La formación delos intelectuales" (traducción M. Sacristán) a Rendueles, C. (Ed.) Escritos (Antología). Madrid: Alianza.

Noya, J., Del Val, F., Muntanyola-Saura, D. (2014). Paradigmas teóricos contemporáneos: revisión de la sociología de la música. Revista Internacional de Sociología. 72 - 3, pp. 541 - 562.
<http://revintsociologia.revistas.csic.es/index.php/revintsociologia/article/view/591>

Rodriguez Morató, A. (2017) Introducción a Rodríguez Morato y Santa-Acuña, A. (2017). La nueva sociología de las artes. Barcelona: Gedisa. a Moodle

Sontag, Susan.(1981/2019). Sobre la fotografía. Barcelona: Arcadia Editorial.

Williams, Ray. (1958/2008) La cultura es algo ordinario". A Historia y cultura común. Antología. Madrid: Los libros de la Catarata.

TEXTOS EMPÍRICS

Ariño, A. y Llopis, R. (2016). La participació cultural de la joventut catalana 2001-2015. Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, Generalitat de Catalunya.(Tipologia i Reflexions finals pp. 27-55.) a Moodle.

Ariño, A. y Llopis, R. (2017). "Asociacionismo, Amateurismo y Socialización cultural" a Culturas en Tránsito. Las prácticas culturales en España en el comienzo del siglo XXI. Madrid: Fundación SGAE. Moodle

Casals, M. (2017). An analysis towards the construction and the role of collaborative circles in jazz musicians of Barcelona. DIGITHUM. núm. 20. <https://www.raco.cat/index.php/Digithum/article/view/339069/429970>

Herrera-Usagre, M. (2011). La transmisión intergeneracional de aptitudes y actitudes culturales. Revista Internacional de Sociología (RIS) 71(1): 143-167.

<http://revintsociologia.revistas.csic.es/index.php/revintsociologia/article/view/473/0>

Martínez, R.(2013). Gust musical, inautenticitat i classe social. Sobre com es signifiquen les jerarquies socials malgrat l'aparent fluidesa de la cultura popular contemporània, Quaderns de l'Institut Català d'Antropologia, 29: 25-45. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4762977>

Muntanyola-Saura, D. (2020) El gusto es nuestro: el consumo cultural desde una aproximación pragmática. en Alonso, Fernández y Ibáñez (Eds.) *Estudios sociales del consumo*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

MÉS BIBLIOGRAFIA COPLEMENTÀRIA

Adorno, T. 1967.La industria cultural y sociedad de masas, Monte Avila, Caracas,

Álvarez-Uria, F.; Varela, J. (2004) Sociología, capitalismo y democracia. Madrid: Morata.

Álvarez-Uria, F.; Varela, J. (2009) Sociología de las instituciones. Madrid: Morata.

Baudrillard, J. (1978) Cultura y simulacro, Kairós, Barcelona.

Bauman, Z. (2002) La cultura como praxis, Paidós, Barcelona.

Bourdieu, P. (1979). La distinction. Seuil, Paris.

Becker, H. (2002). "Studying the New Media". Qualitative Sociology, 25-3, 337-343.

Durkheim, E. (1912) Les formes élémentaire de la vie religieuse. Paris: PUF.

Eagleton, T. (2000) The ideal of culture. Blackwell Publishing.

Elias, N. (1988) El proceso de la civilización, F.C.E., México.

Foucault, M. (2006) Historia de la sexualidad, Siglo XXI, México.

Freud, S. (1930/2008) El malestar de la civilización. Girona: Accent Editorial.

Haraway, D. (1995) Ciencia, "ciborgs" y mujeres, Cátedra, Madrid.

Hoggart, R. (1957) The Uses of Literacy. New York: Chatto and Windus.

Horkheimer, M. (1966) La función de las ideologías, Taurus, Madrid.

Mcluhan, M. (1998) La galaxia Gutemberg: génesis del "Homo Tipographicus", Círculo de Lectores, Barcelona.

Manheim, K. (1987) Ideología y Utopía, F.C.E., México.

Marcuse, H. (1999) Eros y civilización, ed. Ariel, Barcelona.

Marx, K., La ideología alemana, Grijalbo.

Morin, E. (1966). El espíritu del tiempo. Ensayos sobre la Cultura de Masas, Taurus, Madrid.

Menand, L. (2011) Browbeaten: Dwight Macdonald's war on Midcult. The New Yorker, Sept 5 2011.

Molotch, H. (2002). "Place in Product", International Journal of Urban and Regional Research, 26: 665-88.

Muntanyola-Saura, D. (2017). "El habitus en la danza: las habilidades sociales y artísticas de un ensayo", en Morató y Santana-Acuña. La nueva sociología de las artes. Barcelona: Gedisa

Peterson R. A. and Kern, R. (1996) Changing highbrow taste: from snob to omnivore', American Sociological Review, 61, 900-909.

Savage, M & Silva, E. B. (2013). Field analysis in cultural sociology Cultural sociology, 7 (2). 111- 126.

Varela, J. y Alvarez-Uria, F. (2008). Materiales de sociología del arte, Siglo XXI, Madrid.

Veblen, T. (1899) Teoría de la clase ociosa. Madrid: Alianza.

Warde, A. Wright, D. & Gayo-Cal, M. (2007). Understanding Cultural Omnivorousness: Or, the Myth of the Cultural Omnivore, Cultural Sociology, July, 1. 2: 143-164.

Programari

Per l'anàlisi qualitativa de les dades recollides a les notes de camp i entrevistes es pot emprar el programari ATLAS.TI i ELAN. Actualment no s'ofereix una formació específica per manca de recursos al campus.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt